

search...

23 | 03 | 2010

Naslovnica

Glavni izbornik

Naslovnica
Dnevne vijesti
Naši komentari
Reportaže
Razgovori
Predavanja sa skupova
Kultura
Vaši prilozii
Izdvojeno
Priopćenja
Obavijesti
O nama
Upute
Pretraži Portal
Poveznice

Moj HKV

Prijava korisnika
Moje korisničko ime?
Nova registracija

RAZGOVOR ZA PORTAL HKV-A S TOMISLAVOM JONJIĆEM

Utorak, 23. ožujka 2010.

Tomislav Jonjić (www.tomislavjonjic.iz.hr) je rođen je 1965. u Imotskom. Od 1988. radi kao odvjetnički vježbenik odnosno odvjetnik. Sudionik Domovinskog rata 1991./92. Tri godine kao ugovorni diplomat radio u veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bernu (Švicarska), potom nepune dvije godine bio savjetnik za međunarodne odnose u kabinetu ministra unutarnjih poslova. Od rujna 1997. ponovno odvjetnik sa sjedištem ureda u Zagrebu. Kao branitelj sudjelovao i u kaznenim postupcima u inozemstvu (MKSJ u Den Haagu, Sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu). Počeo objavljivati 1990. i od tada objavio više od sedam stotina znanstvenih, publicističkih i novinskih tekstova. Sudjelovao na više simpozija i stručnih skupova u zemlji i inozemstvu. Član uredništva više časopisa. Od siječnja 1997. do prosinca 2005., te od rujna 2006. do danas glavni urednik Političkog zatvorenika, mjesečnika Hrvatskog društva političkih zatvorenika (www.hdpz.hr). Član-radnik MH i član HKV.

Tomislav Jonjić - Nacionalizam nije nužno desničarska ideologija

Gospodine Jonjiću, Vaša posljednja knjiga znakovita naslova: **Hrvatski nacionalizam i europske integracije**, objavljena je 2008. godine. Za one koji knjigu nisu još pročitali, možete li ukratko reći što je njezin sadržaj?

U Hrvatskoj a i izvan nje stvorena je slika da je ideologija hrvatskog nacionalizma, onako kako su ju u drugoj polovici XIX. stoljeća formulirali A. Starčević i E. Kvaternik, zapravo ideologija neslobode, nepravda, nesnošljivosti i mržnje. Istina je i u historiografskome i u političkom pogledu posve suprotna: Starčević i Kvaternik su zapravo bili nositelji jedne slobodarske misli, a to vrijedi do danas za sve njihove autentične sljedbenike, koje se uglavnom označava pojmom hrvatskih nacionalista. Njihove se političke vizije i njihova djelatnost nisu

svodili samo na stvaranje države, nego i na njezino unutarnje uređenje koje će svima jamčiti slobodu, jednakost i pravo, jer država služi čovjeku, a ne obrnuto. No oni su ujedno bili zagovornici suradnje s drugim europskim narodima. Upravo su Starčević i Kvaternik, Kranjčević, Kumičić i Matoš, hrvatski nacionalisti između dva svjetska rata i hrvatski nacionalisti poslije Drugoga svjetskog rata (uključujući i hrvatsku političku

Tko je na vezi?

5 korisnika
40 gostiju

Boljunac
 Branko
 Pelitzer
 Satyr
 dtuckar

[Kako platiti online](#)

[Planirate odmor?](#)

Putujte udobno, sigurno i jeftino i ostvarite mnogobrojne popuste.

www.severtrans.rs

[Pravni portal IUS-INFO](#)

Preplatite se na vjerodostojne dnevno ažurirane pravne informacije

www.iusinfo.com.hr

[Dut-haljinice za stolice](#)

Mnogi su nam poklonili povjerenje. Provjerite zašto!

www.dut.hr

[Studije koje se isplate](#)

jednogodišnje studije za IT stručnjake

www.it-akademija.com

[Izdaj svoju knjigu](#)

Izdaj knjigu na UniBook i objavi je širom svijeta

www.unibook.com

emigraciju), bili nositelji i promicatelji europskih vrijednosti: slobode i prava, jednakosti, snošljivosti i suradnje. Međutim, oni su s pravom polazili od toga da je samostalna, neovisna Hrvatska nužna pretpostavka za ozbiljenje tih vrijednosti i za ostvarenje međunarodne suradnje. Nisu zagovarali europsku suradnju bez obzira na Hrvatsku, nego su zagovarali europsku suradnju koja bezuvjetno poštuje identitet, slobodu i neovisnost hrvatskoga i svakog drugog naroda. Kao što ne smije biti ljudi s nejednakim pravima, tako ni smije biti ni naroda niti država koji imaju manje prava od drugih. To je ono što u toj knjizi pokušavam i, nadam se, uspijevam dokazati.

To znači da pojam «nacionalizam» ne bi smio imati negativan prizvuk?

O sadržaju i značenju tog pojma napisane su brojne filozofske, politološke i sociološke studije, u koje je ovdje nemoguće ulaziti. No ipak treba reći da se negativne konotacije danas uglavnom pripisuju tzv. ekstremnom nacionalizmu, dok se umjereni nacionalizam smatra većinom prihvatljivim. Unatoč tomu je i taj pojam, bez ikakva valjana razloga, postao odiozan, pa ljudi radije posežu za «patriotizmom», «rodoljubljem», «domoljubljem» i sličnim pojmovima koji jesu bliski, ali nisu istoznačni pojmu «nacionalizam». Također valja reći kako su pokušaji da se nacionalizam poistovjeti sa šovinizmom razmjerno novijega datuma i dolaze dijelom iz komunističkih, a dijelom iz liberalističkih krugova. Oni spadaju u sferu ideološko-političkog obračuna, a ne u područje znanosti, pa ih tako treba i tretirati i s njima se sučeljavati. Pod pojmom «nacionalizam» u spomenutoj knjizi shvaćam umjereni hrvatski nacionalizam koji tradicionalno, i po formi i po sadržaju, spada u obrambene nacionalizme. On je uvijek u funkciji obrane Hrvatske, nikad u funkciji agresije. Pogledajte primjer hrvatsko-mađarskih odnosa. Upravo je mađarski imperijalizam bio jedan od onih koji je bitno oblikovao modernu hrvatsku narodnu i nacionalističku misao, od Preporoda i Jelačića, preko Starčevića i Franka, do Radića i Pilara. No onoga trenutka kad se taj imperijalizam povukao i prestao posezati za Međimurjem ili čak za Jadranom, utrnula je i zadnja protumađarska nota u hrvatskoj javnosti, pa je i u doba Domovinskog rata i danas teško u Europi naći primjer idiličnije suradnje i dobrosusjedstva od susjedskih odnosa Hrvatske i Mađarske. Zaštićen i posve beskonfliktan položaj hrvatske manjine u Mađarskoj i tomu jednak položaj mađarske manjine u Hrvatskoj pokazuju da nije riječ o kakvome površnom i kratkoročnom sporazumu dviju vlada, nego je riječ o procesu koji se vrlo duboko ukorijenio u kolektivnu svijest oba naroda. To je sjajan primjer da je samo na otvorenim i čistim odnosima moguće prijateljstvo i trajna suradnja.

No ipak se hrvatski nacionalizam često i u hrvatskim u medijima i u javnosti izjednačava sa šovinizmom, proglašava se desničarskim i čak rasističkim?

I tu se, naravno, radi o pokušaju političke diskreditacije koja, nažalost, često ubire plodove. Krupan dio problema počiva u političkoj i kulturnoj zapuštenosti hrvatske javnosti. Ljudi koji slabo razlikuju, slabo uče. Nacionalizam nije nužno desničarska ideologija, bez obzira na to što se dio neizobraženih nacionalista voli smatrati desničarima. Bojim se da ni nedavno objavljeni prijevod knjige dr. Tomislava Sunića o europskoj Novoj desnici na tome ne će ništa bitno promijeniti, iako bi i površnji čitatelj iz nje mogao naučiti da postoje bitne, u nekim segmentima čak nepremostive razlike između hrvatskog nacionalizma i ideologije Nove desnice. Prema tome, historiografski i politološki je netočno, a politički neispravno miješati hrvatski nacionalizam i ideologiju desnice, što nerijetko čine i neki «nacionalisti»,

uglavnom nesvjesni da ih se time gura i na društvenu marginu i u nepotrebne prijepore. Jer, s nužnim pojednostavljivanjem, potrebno je kazati kako Hrvati nemaju nikakva razloga predvoditi nekakve svjetske ideološke sukobe. Mi, dakako, moramo biti svjesni da oni utječu i na našu sudbinu, baš kao što su na našu sudbinu utjecali, recimo, prodor islama, reformacija i protureformacija, ideje Francuske građanske revolucije, ideologije liberalizma i komunizma itd., pa tako na naš položaj utječu suvremeni «sukobi civilizacija». O tome nema spora. Međutim, to su teme kojima se u demokratskom društvu bave pojedinci i skupine, ali nisu teme kojima se smiju podređivati interesi čitava naroda. Zato treba neprihvatljivim smatrati pokušaje kojekakvih provokatora, neznalica i lažnih proroka, da dijelove mladeži upregnu u «sekte» koje misle da crna odora i nacionalsocijalističke koračnice poput Horst-Wessel-Lied spadaju u hrvatsku nacionalnu borbu. Ništa mi kao narod ne dugujemo tim simbolima i tim koračnicama: oni su i za nas značili obespravljenje i nasilje! Drugim riječima, ti simboli su negacija, a ne afirmacija hrvatske misli.

Mislite da treba zabraniti pojave «crnokošuljaštva»?

Ne. Ja sam protiv bilo kakvih zabrana, jer nas povijest uči da zabrane nikad nigdje nisu riješile nikakvo društveno pitanje, a još manje će to moći u naše, internetsko doba. Međutim, oni koji misle da crnim košuljama i svastikama izražavaju svoje hrvatstvo, treba podučiti da nije tako: oni možda jesu na desnici (što je i njihov problem i problem desnice!), ali nisu hrvatski nacionalisti. Crne odore i crne zastave su, uostalom, izvorno ikonografski element anarhizma, a u hrvatskim su ih zemljama, ako baš hoćete, nosili talijanski fašisti i srpski četnici. Iza njih su ostajali samo hrvatski leševi i spaljena hrvatska sela i gradovi. Isto vrijedi i za povremene, srećom rijetke, antijudaističke ispade u Hrvatskoj. Zar su Židovi tvorci jugoslavenske ideologije, zar su nam oni nametnuli jugoslavenske okove 1918. i 1945. godine? Zar su oni tvorci Glavnjača i Lepoglava, Gradiški i Gologa? Ovih je dana s mojim razmjerno opširnim predgovorom, iz tiska izišla zbirka dokumenata «Nekoji nazori i zapovijedi sv. otaca papa glede nepravednog proganjanja izraeličana». Predgovor i dokumenti u toj zaboravljenoj i prešućenoj zbirci koja je izvorno objavljena u Zagrebu 1900. godine, pokazuju da se autentični nauk Katoličke crkve i ideologija hrvatskoga nacionalizma podudaraju u zagovaranju prava, slobode i jednakosti građana, bez obzira na njihovo davno narodnosno podrijetlo, vjersku pripadnost i sl. Istodobno je karakteristično da se u to doba, na prijelazu XIX. i XX. stoljeća, vulgarnim antijudaističkim ispadima u Hrvatskoj ističu upravo ideolozi i apologeti jugoslavenstva. Oni su tvorci jednoga rasnoga i rasističkog koncepta. No oni danas u Zagrebu i u Hrvatskoj imaju trgove i naselja, po njima su nazvane ustanove i ulice, dok su hrvatski nacionalisti prešućeni i zaboravljeni kao zasukani «natražnjaci». Koji je, dakle, ključni kriterij vrednovanja ondašnjih hrvatskih političara: njihov antijudaizam (antisemitizam) ili ipak njihova odanost jugoslavenskoj misli?

Bivši se premijer dr. Ivo Sanader prilikom posjeta sveučilištu u Oxfordu 2007. pohvalio kako je nacionalizam u Hrvatskoj – za razliku od ostalih zemalja Jugoistočne Europe – sveden na «bezopasnu mjeru». Kako to komentirate?

Kad o hrvatskome nacionalizmu tako sude današnji glasnogovornici tzv. europske orijentacije, onda to nije previše opasno. Ti su ljudi velikom većinom, naime, bili ideolozi ili apologeti jugoslavenskoga komunističkog režima i kao takvi Hrvatsku, njezine probleme i njezina prava, uopće nisu

primjećivali ili su ju, u najboljem slučaju, orijentalizirali prema prema «Moskoviji» kao tobožnjemu našem «stalnom svjetioniku» (M. Krleža), ili prema «nesvrstanim», dakle, afroazijskom istoku kojemu Hrvatska ni geopolitički ni kulturno ni interesno nikad nije pripadala. Ali kad takvu ocjenu izrekne predsjednik hrvatske vlade i ujedno predsjednik najveće političke stranke u Hrvata, koja je u svoje vrijeme poslužila kao jedan od ključnih instrumenata hrvatskog oslobođenja, i kad je taj predsjednik navodno demokršćanin i, k tome, još hoće biti doktor znanosti, onda je to opasno. Onda je to davanje oružja protivniku i delegitimiranje hrvatske borbe tijekom posljednjih 150 godina. Osim toga, nije nevažna ni simbolička težina te Sanaderove Canosse (koja, nažalost, nije bila jedina). Kao što Hrvatsko proljeće nije bilo slučajno sasječeno baš u Karađorđevu i baš 1. prosinca 1971., na dan stvaranja prve jugoslavenske države, tako ni do Sanaderove izjava nije došlo bilo gdje. Jer, Oxford nije samo ugledno sveučilište, nego i jedan od simbola britanske nadmoći. Tamo se, eto, trebalo poniziti i posuti pepelom. Na sramotu vlastitog naroda...

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju postavljen je kao vrhovni cilj hrvatske politike komu se imaju podrediti svi ostali ciljevi. Kako gledate na proces ulaska Hrvatske u EU? Ne mislite li da se upravo na primjeru ulaska Hrvatske u EU ogleda ono što je nadbiskup Bozanić nazvao "podaničkim mentalitetom"?

Politička strategija koja se sažima u aforizam «Hrvatska je spremna podnijeti svaku žrtvu za pristup EU» i koja tvrdi kako «nema alternative» toj politici, samim time pokazuje svoju kratkovidnost i svoju pogubnost. Nikad u povijesti nije bilo situacije u kojoj nema alternative, pa zašto bi je bilo danas? Primjeri Švicarske i Norveške, kao i aktualna gospodarska kriza koja reaktualizira ono što nazivamo «gospodarskim nacionalizmom», svjedoče upravo suprotno. Zašto zatvarati oči pred tim pojavama? Ne postoje, po mom sudu, nikakvi ideološki razlozi za neopozivo određivanje prema problemu pristupa EU. To jest i mora biti stvar matematike, računa. Ako se izračuna da je Hrvatskoj takav korak isplativ, tj. da ona u njemu ne će izgubiti nacionalni identitet, jezik i kulturu, bitna obilježja državnosti, i da će istodobno gospodarski i kulturno profitirati, onda se treba zalagati za pristup EU kao zajednici slobodnih naroda i država. U protivnome, treba biti protiv toga. Tu je ključ problema. Kod nas je nevolja u tome što se taj račun, to suočavanje s činjenicama izbjegava. To izbjegavanje je izraz spomenutoga «podaničkoga mentaliteta». No čak i ako se izračuna da nam se pristup EU ne isplati, treba težiti usvajanju vrijednosti koje danas nazivamo europskima. Dakle, treba se zalagati za izgradnju Hrvatske kao demokratske, pravne i socijalne države, države koja će svojim građanima biti privlačna ne samo po nacionalnome značenju, nego po načinu na koji u njoj mogu ostvariti vlastitu budućnost. To podrazumijeva kulturni i tehnološki napredak. Drugim riječima, mi se trebamo voditi vlastitim interesima, a ne time što o nama misli, recimo, britanska, a što vatikanska diplomacija. Mi smo iskusili i Londonske ugovore i Beogradske protokole, pa je vrijeme da naučimo kako hrvatsku nacionalnu politiku ne smije voditi nitko izvan Hrvatske: ni Bruxelles, ni London, ni Berlin, pa ni Vatikan. Kao što nekad (1918.) nije imao «misiju» žrtvovati vlastiti identitet i državnost radi privođenja pravoslavnih Srba i Crnogoraca kršćanskom Zapadu, tako hrvatski narod ni danas nema nikakvu misiju žrtvovati se radi rekrizacije Europe. Mi, hrvatski katolici, imamo zadaću čuvati i izgrađivati svoje katolištvo, ali nemamo zadaću žrtvovati svoj identitet i svoju državu da bi se postotak katolika u nekakvoj europskoj integraciji povećao. Drugim riječima, treba razlikovati

vrhunaravno poslanje Crkve od ovozemaljskih, taktičkih interesa vatikanske diplomacije: prvo nas obvezuje, prema drugome nikakvih obveza nemamo.

Iako se hrvatski političari kite europskim zastavama i narodu propovijedaju priče o ulasku Hrvatske u EU, dojma sam da regionalno-balkanske integracije mnogo bolje napreduju od onih europskih. Pojmovi kao što "regija", "Zapadni Balkan" ili pak "Jugosfera", od 2000. su godine sastavnim dijelom medijsko-političkog diskursa. Krije li se iza tih pojmova možda opasnost od nekih novih panbalkanskih državnih koncepcija?

To, nažalost, nije ništa novo. Važni akteri raspada Jugoslavije 1990./91. potvrđuju kako im se sa Zapada već tada najavljivalo da će opet biti nametnuta slična integracija. Iz vlastitog iskustva znam da je švicarsko ministarstvo vanjskih poslova već u prvoj polovici devedesetih imalo «desk» za područje bivše SFRJ minus Slovenija plus Albanija. (Usput, jedno vrijeme je taj «desk» vodio diplomat Jean Jacques Joris koji je nekoliko godina kasnije u Haagu bio «politički savjetnik» glavne tužiteljice Carle Del Ponte!) Taj projekt, dakle, postoji odavno, a samo se njegovi oblici mijenjaju i prilagođavaju. Ipak, ne treba, po mom sudu, iz tih planova iščitavati nikakve urote niti kakvu mržnju prema Hrvatima. Radi se o geopolitičkim razlozima i interesima. A kao što su geopolitički argumenti konstanta, tako će težnja za utemeljenjem nekakve balkanske integracije biti konstanta. Oni koji tvrde drugačije, ili su naivni i previđaju činjenice, ili svjesno služe tvorcima tih planova. No na te planove ne treba reagirati agresivno, izljevima strasti, ksenofobijom i mržnjom. Najbolji protuotrov jest izgradnja Hrvatske kao samostalne i suverene, demokratske i pravne države, države rada i blagostanja. Učinimo suverenu hrvatsku državu privlačnom. Ugledajmo se u Švicarsku: ni u doba najpoletnijeg zanosa susjednih naroda, kad je Napoleon osvajao Europu, kad su se ujedinjavale Italija i Njemačka, ili kad su Mussolini i Hitler zarobili duše Talijana i Nijemaca diljem svijeta, švicarski Francuzi, Talijani ili Nijemci nisu svoju malu i slobodarsku Švicarsku pretpostavili istojezičnim carstvima koja su nastajala u njihovu susjedstvu. Nisu, jer im je Švicarska uvijek nudila više slobode, prava i blagostanja. I nije slučajno da su ta carstva propadala, a da je Švicarska opstala! Švicarci ni danas ne žele u EU. Zar netko misli da će EU nadživjeti alpsku konfederaciju? Sumnjam da bi oni koji možda tako misle dobro stajali na političkim kladionicama...

Jedan ste od rijetkih hrvatskih intelektualaca koji u svojim radovima promišljaju o položaja Hrvata u BiH, kao i o vezama s hrvatskom dijasporom. O ovoj problematici u Hrvatskoj se često raspravlja na način neprimjeren jednom uljuđenom i kulturnom društvu; mediji nastoje stvoriti dojam da su Hrvati iz BiH kao i Hrvati iz dijaspore hrvatski teret. Komu je u interesu stvaranje takvih netočnih predodžbi i potenciranje podjela u hrvatskom nacionalnom biću? I kakva je iz Vašeg stanovišta budućnost Hrvata u BiH?

Ne uspijevam dokučiti zašto bismo za subinu BiH trebali biti manje zainteresirani nego, recimo, za sudbinu Istre ili Međimurja, ni zašto bi Hrvat iz BiH bio manje ili više vrijedan od Hrvata iz Baranje, Zagreba ili iz Dubrovnika. Vraćajući se u ne tako davnu povijest, ne znam ni zašto bi gubitak nekoga drugog dijela nacionalnog teritorija morao biti bolniji od gubitka BiH. Mi oduvijek BiH smatramo i hrvatskom zemljom, i u tome, očevidno, nismo u krivu. Povrh toga je već stoljeće i pol sudbina BiH u samoj srži onoga što nazivamo hrvatskim pitanjem.

Prema tome, nemamo nikakva moralnog prava kazati da smo doživjeli oslobođenje i da smo to pitanje riješili, ako je sudbina naših sunarodnjaka u BiH neizvjesna, a ona objektivno takva jest. Za takvo shvaćanje postoje, doduše, i iracionalni razlozi, ali za to ima i vrlo racionalnih, objektivnih argumenata. Danas se je hrvatska misao tamo svela na katolike, za što smo dijelom i sami odgovorni, a dijelom su tomu krive objektivne prilike i utjecaj drugih čimbenika. Ta nevesela činjenica ima još neveselije posljedice: naši su sunarodnjaci najmanji od tri konstitutivna naroda, a očito je da svaki od tih naroda ima vlastite interese. Je li moguće bez stranog pritiska pronaći zajednički nazivnik koji bi značio osiguranje prava i prosperiteta svim konstitutivnim narodima i istodobno očuvanje BiH kao samostalne države? Priznajem da ja rješenje ne vidim, ali o putu prema njemu moramo razmišljati. Odluku trebaju pregovorima donijeti demokratski izabrani predstavnici sva tri naroda. Tko sam ja da bih dijelio lekcije ili bio nekakav skrbnik hrvatske politike u BiH? No u svakom slučaju nikad nisam imao, pa ni danas nemam simpatija prema stanovitim pokušajima s hrvatske strane, da se stvore psihološke i političke pretpostavke hrvatsko-srpske suradnje koja bi možda vodila prema slabljenju kohezivnih čimbenika, ali bi sasvim sigurno dovela do produbljivanja sporova između Hrvata i Bošnjaka-Muslimana. Vidim kako bi iz toga profitirali Srbi, ali ne vidim kako bi se okoristili Hrvati. Za takvu moju nesklonost, čini mi se, ne treba znati više od dvije-tri činjenice iz povijesti srpske politike u BiH. Također je dovoljno otvorenih očiju promatrati kako se Dodik i Beograd ponašaju u kontekstu strateških poteza Moskve i Londona.

Kao branitelj ste sudjelovali u postupcima pred MKSJ u Den Haagu, a napisali ste i nekoliko studija o tome sudištu. Procesi protiv hrvatskih generala – onih iz BiH kao i onih iz RH – ulaze u svoju posljednju fazu. Presude koje će ubrzo uslijediti neminovno će u bitnome utjecati i na budućnost hrvatske države i hrvatskoga naroda. Nije li sramotno da se o suđenjima generalima u hrvatskim medijima piše gotovo ništa (a kad se piše, uglavnom se piše negativno), dok se recimo u Srbiji gotovo sva suđenja mogu pratiti televizijskim putem?

Zapravo među optuženicima iz tzv. hercegovačke šestorke ima civila, dakle, političara a ne vojnika. No to ništa ne mijenja na stvari: i u jednome i u drugom slučaju bi možebitne nepovoljne odluke duboko utjecale na budućnost hrvatskog naroda i države. Ne dijelim, doduše, mišljenje onih koji smatraju da bi se time i u pravnom smislu reaktualizirao zlokobni «plan Z4», jer države ipak nastaju i nestaju na drugi način. Iako znamo da pravne posljedice proizvodi samo dispozitiv sudske odluke, pa se u tom smislu sudi pojedincima, ni obrazloženje moguće osude, makar ono ne proizvodi neposredne pravne učinke, ipak bi moglo imati krajnje negativne psihološke i političke posljedice za čitave kolektivitete, narode. Ono bi moglo predstavljati težak udarac našem nacionalnom ponosu, samosvijesti i samopouzdanju, a istodobno bi na neki način legitimiralo i potaknulo dezintegracijske čimbenike. Nema sumnje da to ipak ne bi imalo razmjere kakvi su se mogli pratiti na primjeru Njemačke (gdje je konstituiranje austrijske nacije olakšano time što je nakon Hitlera bilo vrlo nepopularno biti Nijemac), ili na primjeru Srbije, u kojoj je upravo Miloševićev brutalni imperijalizam potaknuo emancipaciju Crnogoraca i u konačnici doveo do osamostaljenja Kosova. Ipak, posljedice bi mogle biti ozbiljne. To pogotovo vrijedi za suđenje hercegovačkoj šestorci. Hrvatima tamo predstoje pregovori o njihovu položaju i sudbini države. U tim je pregovorima moralni kapital neprocjenjivo važan, a nije ista etička pozicija onoga tko je proglašen agresorom i razbojnikom, i onoga tko uživa status

žrtve. Zato je doista skandalozno da naši mediji ta suđenja uopće ne prate, pa javnost znade za opće teze optužbe, ali ne zna za iznimno snažne argumente obrana. U protivnome bismo shvatili da je ratna situacija bila vrlo složena i da je malo onih koji imaju pravo dijeliti bilo kakve moralne i političke lekcije. Istodobno bismo se psihološki pripremili na odluke koje će uslijediti razmjerno brzo.

Kakav je prema Vašem mišljenju bio odnos Republike Hrvatske prema Haškome sudu od vremena njegova osnutka pa do danas; nisu li hrvatske vlasti u tom pogledu učinile veliki broj neoprostivih pogrešaka?

U nas se ocjena da je MKSJ «politički sud» smatra ne samo neprijeponom, nego i izrazom hrabrosti i dokazom domoljublja. U stvarnosti se radi o pukom ponavljanju općih mjesta iz dokumenata o utemeljenju suda. Pri samome utemeljenju otvoreno je kazano i u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN zapisano kako on ima i političku funkciju. Smiješno je, dakle, junačiti se ocjenama koje uopće nisu sporne. Sporno je samo to, jesu li kaznenopravni instrumenti kojima MKSJ tu svoju političku funkciju obavlja u stručnome smislu obranjivi ili nisu. U objavljenim raspravama koje ste spomenuli, napose u raspravi «Hrvatska pred sudom», koja je jesenas objavljena u Matičinoj «Hrvatskoj reviji», o tome sam dovoljno pisao, pa je nepotrebno ovdje ponavljati: hrpa je snažnih argumenata za osporavanje kako legitimiteta, tako i djelovanja MKSJ-a. No, za hrvatsku je javnost karakteristično da se do danas s tim problemom hoće suočiti na krivi način: potezanjem političkih fraza i isticanjem emocionalnih elemenata. To je prije svega neozbiljno. Uopće ne pretjerujem kad tvrdim da se i površnim čitanjem može ustanoviti kako više od pet šestina objavljenih članaka i tobožnjih studija o MKSJ-u pokazuje da njihovi autori nisu pročitali ne samo bilo koju presudu ili Statut MKSJ-a odnosno Pravila o postupku i dokazima, nego da čak ne vladaju elementarnom kaznenopravnom terminologijom. Zato im apologeti MKSJ imaju razloga biti zahvalni: tako niska razina kritike dopušta im da odmahnu rukom i nastave po starome!

Takav, površan pristup nije posve novijeg datuma?

Ne. Njega možemo pratiti od samog početka, od prve polovice devedesetih godina. Hrvatske vlasti trajno pokazuju površnost i neshvaćanje problema. Ljudi uglavnom ne znaju ili ne vjeruju podatku da je Hrvatska, kao i čitava svjetska javnost, imala mogućnost utjecati na Statut MKSJ-a, mogla je uputiti primjedbe glavnom tajniku UN-a. To su učinile mnoge zemlje, među njima i Švicarska koja uopće nije bila članicom UN. Učinile su to i brojne strukovne organizacije, ali naša vlada i naši stručnjaci – nisu. Hrvatska nije imala nikakve primjedbe ni na odredbe o stvarnoj nadležnosti, ni o prostornome ni o vremenskom važenju Statuta MKSJ-a, nije imala nikakve primjedbe na način izbora sudaca, na postupak donošenja Pravilnika o postupku i dokazima itd. Nikakvu primjedbu nismo imali, i povrh toga smo 1996. donijeli servilni Ustavni zakon o suradnji, pa se danas tužimo što se «sudi generalima pobjedničke vojske». Ne može se optužnici parirati inače nespornom tezom o pobjedi u ratu! A da se takve optužnice mogu lako dogoditi, mogao je 1993./94. vidjeti svaki osrednji student druge godine prava, ali – Hrvatska nije vidjela. Da je Ustavni zakon o suradnji pretvorio hrvatsku vladu i hrvatske sudove u puke listonoše, također se moglo lako vidjeti. No, protiv njega su glasovali samo pravaši, dok su najgrlatiji zagovornici njegova donošenja bili mnogi od kasnijih njegovih ljutih kritičara. Primjerice, pokojni je general Bobetko isticao kako je politički mudro glasovati za takav zakonski tekst (i pritom korio pravaše zbog tobožnjega političkog avanturizma),

očito ne pomišljajući na to da će ga nekoliko godina kasnije samo smrt poštediti «identificiranja, lociranja, uhićenja i transferiranja» upravo po tome zakonu... Nije Hrvatska uspjela naučiti ni to, da primjenom pravnih argumenata, kao u slučaju sub poene ministru Šušku, može postići i znatne uspjehe. Naravno, trećejanuarska koalicija je i taj uspjeh anulirala, neselektivno predajući Tužiteljstvu MKSJ-a arhivsko gradivo. Istodobno je uvid u to isto gradivo nekim obranama omogućavan vrlo selektivno, po jasnim političkim kriterijima.

Autor ste vrlo opsežnog djela *Hrvatska vanjska politika 1939.-1942.* (945 str.), koautor knjige *Hrvatska povijest*, surađujete i u *Časopisu za suvremenu povijest* i u drugim stručnim časopisima. Je li danas u Hrvatskoj moguće objektivno bavljenje poviješću Drugoga svjetskog rata? Odnosno: imaju li u raspravama i radovima prednost argumenti i činjenice ili su političke (dis)kvalifikacije i ideologija i dalje ti koji određuju sadržaj povijesnih radova? Nemoguće je ne primjetiti da su čuvari "povijesne istine" u Hrvatskoj i dalje uglavnom osobe koje su intelektualno formirane u razdoblju komunističkog jednodomlja i koje su dobrim dijelom legitimirale nekadašnji jugoslavensko-komunistički sustav?

O tome bi pouzdaniji sud mogli dati profesionalni povjesničari. Meni se čini da situaciju u stručnim časopisima ne treba poistovjećivati s dojmom koji s razlogom vlada u javnosti. Skupina političara i tzv. javnih intelektualaca u medijima je nametnula svojevrstu ofenzivu protiv tobožnjega povijesnog revizionizma. (Šteta je da pritom nisu jasno kazali protivite li se samo reviziji predodžaba koje imamo o događajima iz Drugoga svjetskog rata, ili isti kriterij primjenjuju i na Napoleona, Karla Velikog, Julija Cezara ili čak Hamurabija. Ili se možda čak zalažu za zabranu historiografije i spaljivanje povijesnih vrela, jer bi se samo na taj način osigurala zabrana revizije!). A što je uopće znanost, ako nije revizija ranijih spoznaja, krivih predodžaba i zabluda?! Ne podcjenjujem utjecaj koji to medijsko intelektualno nasilje ima na istraživanje, a vjerojatno još više na izbor i sazrijevanje mladih znanstvenika, ali ipak mislim da se u stručnim časopisima vrlo često objavljuju znanstveni i stručni tekstovi koji se bave i novijom poviješću, a koji mogu izdržati ozbiljnu znanstvenu kritiku. Naravno, i tu se ponavlja klasična hrvatska priča: znanstvene rasprave ne čita nitko, pogotovo ne oni koji u medijima raspravljaju o njima i temama kojima se one bave. Povijest je, uz nogomet, jedino područje ljudske djelatnosti o kojemu svi znaju sve.

Među hrvatskim nacionalistima lustracija je vrlo čest predmet rasprave. Većina ih se slaže da je lustracija, tj. dekomunizacija nužan preduvjet za ozdravljenje hrvatskog društva. Međutim, u Hrvatskoj je umjesto lustracije nekadašnjih komunističkih i udbaških kadrova došlo do "obrnute lustracije" - lustracije državotvornih i nacionalno mislećih kadrova iz medija i ostalih institucija moći. Kako komentirate tu – za hrvatsku demokraciju svakako poraznu činjenicu, i koje je Vaše mišljenje o ovom problemu?

Ne bih rekao da je lustracija problem kojim se bave posebno hrvatski nacionalisti. To je pitanje demokratskog opredjeljenja pojedinaca i društva, štoviše, pitanje elementarnog morala. Nemoralno je da isto društveno priznanje dobije zločinac i žrtva. Poruka koja se time šalje glasi: isplati se biti zločincem, isplati se pristajati uz jedan zločinački, protunarodni i tiranski režim, isplati se sudjelovati u njegovim zločinima; istodobno se ne isplati suprotstavljati se tom režimu, njegovoj ideologiji i njegovim zločinima. Zato je jugoslavenske i komunističke

ideologe i batinaše trebalo prokazati kao takve i samim time im ograničiti sudjelovanje u društvenom životu. U protivnom se teži selekciji nagore. U Hrvatskoj se upravo to dogodilo: politička vlast, gospodarska moć i medijski utjecaj pretežno su u rukama dojučerašnjih jugoslavenskih i komunističkih kadrova. Očekivano, oni su se pokazali lojalnijim slugama novih gospodara. Zahvaljujući tomu, uspjeli su se i u moralnom smislu rehabilitirati, pa čak i steći položaj arbitara demokracije, slobode i europskoga duha. Nijedna država s komunističkom baštinom nije ovaj problem riješila u cijelosti i na zadovoljavajući način, ali mi se čini da je Hrvatska i ovdje na repu. Gdje je još moguće da otkrivanje nečije suradnje s komunističkom obavještajnom službom predstavlja ne udarac, nego vjetar u jedra izbornoj kampanji, kao što se to zbilo na primjeru Stipe Mesića 2000. godine? Razumije se da su za takvo stanje suodgovorni i oni tobožnji «antikomunisti» koji su selektivnom upotrebom, manipuliranjem ostacima arhivskoga gradiva, pa i povremenim krivotvorenjem, vjerojatno planski stvorili klimu u kojoj je ta dokumentacija izgubila vrijednost koju je mogla i trebala imati. Ali, ni to njezino obezvrijeđenje očito ne bi bilo moguće bez izričitoga ili bar prešutnog blagoslova vrlo visoko pozicioniranih krugova. Zato je pravo pitanje: u kojoj su to hrvatskoj vladi, od 1990. do danas, i brojem i utjecajem bili nadmoćni pojedinci koji nemaju jugoslavensku i komunističku prošlost? A ako je jugoslavenska i komunistička prošlost bila najbolja preporuka za preuzimanje važnih pozicija, zar je ikad bilo realno od tih ljudi očekivati da prepile granu na kojoj sjede?

Davor Dijanović

Komentari

#1 **Pravi primjer intelektualca — crohu** +9
22-03-2010 20:25

Jonjić je pravi primjer kakav bi trebao biti hrvatski intelektualac: obrazovana, skromna i marljiva osoba kojoj je Hrvatska na prvome mjestu. Nažalost na televiziji stalno gledamo spodobu iz jugoslavenske tamnice kojima je Hrvatska samo prolazna stanica i dobra banka za napunit džepove.

Citiraj

#2 lustracija — DUVNJAK DRAGO**+11**

22-03-2010 21:02

Ovo je vrlo poučan razgovor koji je zbog jezgrovitih i suštinskih objašnjenja gosp. Jonjića o predmetnim temama po meni veoma vrijedan .

Kad je već spomenuta lustracija samo bih dodao da će ona ostati u zoni nemogućeg dok u Zagrebu najljepši trg nosi ime Maršala Tita. Smisao lustracije i nije da to bude samo politička odluka trenutnih političara ,već da to bude konačni svehrvatski stav o čovjeku koji je bio i najveći krvnik hrvatskog naroda u povijesti. Taj krimen je toliko velik da su bespredmetna sva povijesna čeprkanja u nastojanju da se zbrajanjem njegovih dobrih i loših strana on učini prihvatljivim ili čak sjajnom zvijezdom u mračnoj hrvatskoj prošlosti, ili konkretno da predstavlja svjetlo koje i danas po nekima jednakim sjajem obasjava ovu našu bivšu a možda i buduću regiju. Zrake obnovljenog bratstva i jedinstva odašiljaju se iz svih medijskih centara moći dok Vukovar polako tone u sumrak zaborava.

Nezavisno tko se trenutno muvao po Banskim Dvorima i na Pantovčaku , narod se mora okupiti na samom trgu i izraziti svoj stav.

Osobno bih to doživio kao olakšanje osjećajem da sam napokon dio normalnog naroda.

Citiraj

#3 Lustracija - conditio sine qua non —**0****dtuckar** 23-03-2010 08:49

Lustracija je, jednostavno rečeno, preduvjet gospodarskog ozdravljenja Hrvatske !

Oni koji su HRVATSKU doveli u današnju poziciju, na pragu dužničkog ropstva, uvijek bogato nagrađeni za vjerno služenje gospodara, bilo ideoloških bilo "globalnih", ne mogu donjeti Hrvatskoj boljitak i konačan napredak.

zakon o lustraciji, neće te ljude, "baciti na ulicu" - jednostavno, ukloniti će ih iz sfere odlučivanja, u svoj državnoj upravi, likalnoj samoupravi, političkim strankama....

Jasno je da oni koji su cijeli radni vijek "propovjedali" i "upravljali", teško mogu sebe zamisliti u ulozi "običnog operativnog zaposlenika" u sredini gdje su "šefovali"... no, koliko je tih bivših članova SKH, KPJ, danas, 20 godina nakon RASPADA te partije, još uvijek u radnom odnosu (šefovskom) ?

Da li su oni TOLIKO moćni da zadrže svoje pozicije, od PANTOVČAKA, SABORA, ali i brojnih privrednih subjekata s DRŽAVNIM udjelom vlasništva, da takvo stanje bude trajalo do njihova konačna umirovljenja ?

Da li smo SVI MI, obični građani, prisiljeni i dalje biti njihovi taoci ?

Kako izgleda, odgovor je DA. Sve dok se ne sruše "simboli tog vremena diktature". Tu je D.Duvnjak potpuno u pravu: RUŠENJEM imena ulica i trgova, širom domovine, s imenom diktatora JBTA, započet će istinsko rušenje KOMUNIZMA u Hrvatskoj.

Vrijeme je KONAČNO sazrilo, "Krug za trg" se sprema za još jedan protesni skup, vrijeme je da se i građani pridruže u većem broju, aktivno prisustvujući, ne samo "doma gundajući"...

Citiraj

Osvježi listu komentara

RSS za odgovore na ovaj komentar.

Dodaj komentar

Sadržaji koji nisu u skladu s običajima javnog komuniciranja biti će izbrisani.

Anonimno iznošenje optužbi na račun osoba iz javnog života, čime se odgovornost za tvrdnje prebacuje na Portal, nije dozvoljeno.

Čitatelji koji se nisu prijavili na Portal prije slanja komentara moraju radi zaštite od spama **unijeti sigurnosni kod** koji se nalazi iznad dugmeta "Pošalji".

Ime ili nadimak (obavezno)

E-pošta (obavezno, ali se ne objavljuje s komentarom)

Naslov

20000 znakova ostalo

Obavijesti me o komentarima koji će uslijediti

Osvježi

Pošalji

JComments

Portal Hrvatskoga kulturnog vijeća © 2010. Uz navođenje izvora, odnosno autora, sadržaji objavljeni na ovom portalu mogu se slobodno preuzeti.

Softverski sustav **Joomla** objavljen je pod **GNU/GPL Licencom**.